

MST er bra for mye, men er ikke et universalmiddel

Terje Galtung
psykolog

I Psykologforeningens Tidsskrift nr. 9, 2007 har Bernadette Christensen og Tori Mauseth en artikkel om «Multisystemisk terapi» (MST). Ved siden av å presentere MST og dens forskningsmessige grunnlag, uttrykker forfatterne i starten at de vil «...vise hvordan den har blitt implementert og evaluert i Norge». I den ellers instruktive og informative artikkelen står det mot slutten: «Til tross for gode behandlingsresultater og høy grad av tilfredshet hos dem som har mottatt MST i Norge (...), velges fremdeles ofte institusjonsbehandling og spesielle gruppetilbud som tiltak for alvorlig atferdsvanskelig ungdom. En mulig årsak kan være ideologisk fundert, gjennom et individuelt perspektiv på ungdommens utviklingsbehov og manglende tro på foreldres evne og mulighet til å ivareta disse.»

Deretter fortsetter artikkelen med antydninger av ulike grunner til en lite åpen holdning til metoden blant fagfolk innenfor blant annet barnevernstjenesten. Forfatterne gir nærmest inntrykk av at en har innført en ny metode overfor vanskelig problemungdom og deres familier som fagfeltet av klart usaklige grunner ikke vil bruke. Institusjonsbehandling er unødvendig hvis en bare er villig til å iverksette MST.

Dersom denne analysen representerer forfatterens syntese av implementeringen og barnevernstjenestens evaluering av metodikken, ville det være interessant å få den nærmere dokumentert. Så langt velger jeg å oppfatte det som forfatterens synsing på et for meg uforståelig grunnlag. MST brukes i dag av barnevernstjenester over hele landet. Jeg har aldri støtt på noen prinsipiell eller generell skepsis til metodikken. I løpet av disse ti årene har mange gjort seg både positive og negative erfaringer, som selvsagt kan ha skapt oppfatninger om hvilke typer problemer MST egner seg for og ikke.

Jeg har selv ikke fulgt systematisk med på gjennomføringen av MST i mange saker, men har som sakkyndig utreder og fylkesnemndsmedlem, samt veileder for diverse barnevernstjenester, fått tilstrekkelig kjennskap til mange ungdomssaker hvor metodikken er prøvd både med hell og mindre hell. Blant de negative erfaringene har jeg sett hvordan MST er gjennomført på måter som er blitt definert som vellykte fordi en har avgrenset målene slik at disse var mulige å oppnå, mens vesentlige hovedproblemer gjensto. Jeg har også sett saker der MST-fagfolkene selv vurderte at metodikken ikke ville være hensiktsmessig på grunn av den omfattende problematikken, og saker der målene ikke ble oppnådd eller raskt ble etterfulgt av tilbakefall. Dette kan da ikke være ukjent for artikkelforfatterne?

Forfatterne ser MST i motsetning til institusjonsbehandling, og framstiller denne like svart som de beskriver MST hvitt. Men ingen av tilnærmingene har ennå demonstrert at de kan løse mangfoldet og alvorlighetsgraden av de problemene en del ungdommer har. I sin oppsummering etter en grundig undersøkelse («Unge med alvorlige atferdsvansker blir voksne. Hvordan kom de inn i et positivt spor?») av ungdommene i Buskerudprosjektet 15 år etter fremhever Ingeborg Marie Helgeland (2006) betydningen av å komme bort fra jevnaldersmiljøet, eventuelt også foreldrehjemmet, å bo hos voksne som mestrer dem, å få nye venner og å oppleve at de klarer å leve i det «streite» livet.

Jeg mener det er ytterst uheldig at status-fagfolkene, psykologene – og i denne sammenheng MST-systemet – sprer oppfatninger som er så unyanserte og feilaktige som det gjøres i denne artikkelen. Den poengterer selv betydningen av at forskerne og evaluatørene skal være uavhengige. Er våre MST-utøvere og –evaluatorer for nær knyttet til hverandre?

Jeg oppfatter at vi fortsatt ikke har funnet – sannsynligvis ei heller noen gang vil finne – én metode eller tilnærming som vil kunne løse de mangeartede problemer som atferdsvanskelig ungdom representerer for seg selv, familien og andre. Noen tilnærminger passer for noen, mens noen ungdommer har gått igjennom diverse prosjekter – også MST – uten at problemene er tilbakelagt. Foreløpig må vi derfor basere oss på å beholde det mangfold av tiltak som for noen og i noen grad synes å kunne ha effekt. I en slik sammenheng trenger vi minst av alt usaklige framstillinger av egen fortreffelighet og andres tilkortkomning. I stedet må vi høste erfaringer slik at vi stadig oftere iverksetter tiltak som har økende positiv virkning for de unge og deres familier.